

ROZPRAWA ROZPŠAWA

Rěčneho centruma WITAJ

Rěčnego centruma WITAJ

za lěto 2025

Wobsah

1. Zawod	2
2. Planowanja a kontrole – zaměrowe dojednanje ze Założbu za serbski lud	4
3. Spjelnjenje nadawkow w rozdźělnych wobłukach džěławosće RCW.....	
3.1. Publikacije	5
3.2. Wědomostne džěło	7
3.3. Projektowe džěło.....	9
3.4. Internataj.....	13
3.5. Socialne džěło.....	14
3.6. Forum 2plus.....	15
3.7. Praktiska pódpěra serbskeje wucby/spěchowanje wobdarjonych/rěčna asistenca	15
4. Statistiske přehłady	15

1. Zawod

Naša rěč je naša domizna, hdžežkuli tež smy!

Wysk a wjeselo 2026 – 25 lět Rěčny centrum WITAJ

Apropos “hdžežkuli tež smy” – smy w džzensnišim času přiběrajcy paralelnje w realnych a digitalnych rumach po puću. Proces digitalizacije so pospěšuje. Nimale kóždy z nas znaje mjez tym chat-modele a mnozy hižo wšědnje z nimi džěłaja. Wuwiwarjo LLM-modelow hromadža daty a so tež pola nas datow dla naprašuja.

Jako zahajichu serbske institucije ze zhromadnej strategiju proces zaměrnej digitalizacije, rěkaše: “Štož w interneće njenamakaš, zhubi so z wědomja ludži. Tuž dyrbi serbsčina do interneta.” Džensa móžemy prajić: Daty a wobsahi, kiž so do treninga LLM-modelow¹ njezapřijeja, njemóža so tež při wotmołwach chatowych modelow na naprašowanja wužiwarjow wobkedźbować. Tohodla reagujemy na naprašowanja, dalokož móžno, pozitiwnje a stajamy naše daty k dispoziciji. Naprašowanja su dotal wot SMWK, SLUB a WMT (Workshop for Machine Transaltion) dóšli. Wužadanje do přichoda je, zo nimo našeho korpusa sadow tež tekstowy korpus zestajimy, kiž je přez licency a dorěčenja za zjawne wozjewjenje pod CC BY 4.0 licencu² spřihotowany.

Z našim wužadowacym digitalnym projektom “sotra” za delnjo- a hornjoserbščinu smy pokročowali a kónc lěta 2025 nowy model za směr němčina – hornjoserbščina wozjewili. W zhromadnym džěle z Drježdžanskej firmu t2k smy mjeztym wunošny džěłowy modus namakali a pokročujemy w léće 2026 z dalšimi treningami rěčnych modelow za delnjo- a hornjoserbščinu.

---

¹ LLM-model je rěčny model kumštneje inteligency, kotryž bu na miliardy tekstowych datow trenowany, zo by so přirodna rěč zrozumiła, generěrowała a na kontekst sensitiwnje předžěłała.

² CC BY 4.0 licenca (Creative Commons Namensnennung 4.0 International) dowola, twórby rozmnožeć, rozšěrjeć a wobdzěłać, dołhož so awtor mjenuje.

Internje zběramy wot lěta 2023 nazhonjenja ze serbskim chatom RCW <https://serbski.chat/>, kiž ma so w lěće 2026 na webstronje sotra.app wozjewić a zjawnosći eksplacitnje předstajić.

Nam je wědomo, zo je wuknjenje rěče naročny proces za wuknjacych, najebać jara pomocliwych digitalnych srědkow. Direktna komunikacija mjez wuknjacymi a serbowacymi partnerami wostanje bytostna w procesu přiswojenja rěče.

Wulki wuznam ma wuwučowanje dorosćenych (hlej pod dypkom 4 statistiske přehłady, tab. 5 a 9). Dorosćeni, kotřiž serbsčinu wuknu, maja zwjetša wosebitu intrinsisku motiwaciju a wotpohlad, w priwatnym abo powołanskim wobłuku serbsce rěčeć móc.

Wosebje w Delnjeje Łužicy pak měli so někotři z nich tak daloko w serbsčinje wukmanić, zo móhli w přichodze rěčne naročniše nadawki jako wědomostnicy, žurnalisća abo lektoroyo zaručić. Tohodla smy za hospodarski plan 2026 wospjet titul za **wósebnje pšipóznaše młodeje ekscelece w dolnoserbščinje** zapodali. Spočatk decembra 2025 smy druhi raz dwěmaj młodymaj čłowjekomaj tute wosebite připóznaće přepodali.

Spočatki wuwia pruwowanskich nadawkow za certifikaciju serbskorěčnych kmanosćow sahaja wróco hač do lěta **2010. Tehdyša wizija**, wotchadnikam šulow ze serbskej wučbu kwalifikowany resp. diferencowany dopokaz swójich rěčnych kmanosćow zmóžnić, so mjez tym jako **woprawnjena** wopokaza. Sakske statne ministerstwo za kultus (SMK) je rozsudžiło, so we wobłuku ewaluacije koncepta 2plus na pruwowanske nadawki certifikata schodženka B1 zložić. Pretesty su so w šulskim lěće 2022/2023 přewjedli (<https://www.serbski-institut.de/erste-ergebnisse-der-evaluation-sorbischer-sprachkompetenzen-an-sorbisch-deutschen-2plus-schulen-vorgestellt/>) a w šulskim lěće 2024/2025 je so mjez tym druhe regularne zwěsćenje rěčneho stawa šulerjow wšitkich 8. lětnikow přewjedło (nadrobniše informacije pod: <https://www.bildung.sachsen.de/blog/index.php/2024/05/20/wie-erfolgreich-ist-2plus/>).

Opcija, nadawkowy format certifikata za zwěsćenje rěčneho stawa šulerjow wužiwać, wobsteji runje tak **w Delnjeje Łužicy**, dokelž so certifikacija konsekwentnje paralelnje za wobě serbskej rěči wuwiwa. Kursisća projekta **Zorja** poskitk hižo aktiwnje wužiwaja. Tež přeni absolwenća rěčneho kursa za dorosćenych pod mjenom **Domoj w Hornjeje Łužicy** su so mjez tym na certifikaciskich pruwowanjach wobdžělili. Kurs Domoj, kiž džewjeć měsacow traje, je wobstatk strukturneho projekta ZARI w nošerstwje Domowiny.

Pod “Domoj do přichoda - Akciski plan za hornjoserbsčinu 2025/26”³ steji: “Naša ambicija je, **100 000 serbsce rěčacych** hač do lěta 2100 zdobyć. Mjezycil – kotryž to docpěć zmóžni – je, receptiwnu dwurěčnosť we Łužicy rozšěrić. Chcemy, zo změje 50 000 Łužičanow w lěće 2050 pasiwne znajomosće serbsčiny.”

Tutón zaměr na wšelake wašnje podpěrujemy. Kónc lěta 2025 smy postrow Witaj z našeje hodownej kartu a přidatnej akciju w Delnjeje a Hornjeje Łužicy propagowali a so při tym na zwěsćenje w Lausitz-Monitoru zložili, zo móhło so Witaj we Łužicy jako regionalny postrow etablěrować, runja Moin na sewjeru.⁴ By-li so postrow Witaj po cyłej Łužicy w bohatej ličbje přiwažal, njeby to pasiwnym znajomosćam serbsčiny na škodu było a znajmjeńša jedne słowo

³ https://zari-domowina.de/wp-content/uploads/2025/02/akciski_plan_2025.pdf, str.4.

⁴ Přir.: <https://www.radiolausitz.de/beitrag/witaj-der-neue-willkommensgruss-in-der-lausitz-875858/>

by 100 000 rěčnikow aktiwnje wobknježiło.

Při akciji smy wjele sympatiskeho wothłosa dóstali a zdomom motiwaciju za dalše šěrjenje postrowa Witaj, kiž budźemy z regionalnje specifiskimi motiwami dale jako darik rozdźeleć.⁵

Nam je wědome, zo rewitalizacija serbsčiny w Delnjej a Hornjej Łužicy změny w serbowacej ludnosći ze sobu přinjese. Serbam, kotřiž wot doma serbsce rěča, přidruža so Serbja a serbowacy ludžo, kotřiž maja rozdźelne a specifiske wosobinske motiwacije, serbsčinu mjenje abo bóle intensiwnje wuknyć.

Zdžěla je to dawno znata motiwacija, kiž zwisuje z jich džěćimi, kotrež so serbsce w pěstowarnjach a na šulach kubłuja. Hladajo na demografisku změnu trjebamy něšto kaž dalšu fazu wabjenja za Witaj-pěstowarnje a Witaj-skupiny, zo bychu so eksistowace capacity dale poňnje wužiwali. Pěstowarnje su na tutym polu hižo same aktiwnje a zmóžnjeja staršim z wosebitymi poskitkami, kubłanišćo sčasom zeznać.

Naše wobstajne kontakty ke kubłanišćam pěstujemy přez projekty, w džěłowych skupinach, při jubilejach a swjedženjach (mejemjetanje, ptači kwas, dzeń wotewrjenych duri) šulow a pěstowarnjow a při rozwožowanju LUTKOW. Tak zhonimy zdomom, kotru podpěru sej kubłanišća wot nas přeja a kak móhli sobu za atraktiwnosć jich serbskeho kubłanja wabić.

Džakuju so wšitkim koleginam a kolegam za jich solidne fachowe a spuščomne skutkowanje, za kolegialnu atmosferu, kotruž wutworjeja, kaž tež za jich zamołwitosć a angažement, nic naposledk při zestajenju rozprawy 2025 a plana za lěto 2026.

2. Planowanja a kontrole – zaměrowe dojednanje ze Załožbu za serbski lud

W ramiku zaměroweho dojednanja mjez Domowinu – Zwjazkom Łužiskich Serbow z. t. a Załožbu za serbski lud běchu w lěće 2025 za Rěčny centrum WITAJ slědowace dojednanja pod čěžišćomaj **rěčne rumy** a **kubłanske džěło** zwjazowace:

1. čěžišćo: analogne a digitalne rěčne rumy

zaměr 1

Přełożowanski program SOTRA pokazuje přez stajne treningi a testy přeco lěpšu přełożowansku kwalitu a wužiwa so w přerězku za 100 přeložkow wob dzeń.

zaměr 2

Socialny team Rěčneho centruma WITAJ profiluje a profesionalizuje so dale a dawa wšitkim čłonom teama zhromadny džěłowy ramik.

3. čěžišćo: kubłanske džěło

zaměr 1

Rěčny certifikat je nałożowany certifikat w serbskorěčnym rumje a wudawa so lětnje znajmjeńša 40 króć, 5 % tutych certifikatow podkładže niwowowy schodženk C1.

---

⁵ Přir.: <https://www.witaj-sprachzentrum.de/niedersorbisch/2025/12/19/weihnachtsgruss-verteilt/?lang=ta>

zaměr 2

30 % wobdźělnikow poda, zo w rěčnym kursu zdobyte znajomosće po tym nałožuje, a 40 % wšěch wobdźělnikow wobdźěli so na dalšim rěčnym kursu.

zaměr 3

W léće 2025 so wudaće přez wjele lět nadźěłaneho Němsko-hornjoserbskeho šulerskeho słownika finalizuje.

zaměr 4

W léće 2025 su štyrjo sobudźěłaćerjo Rěčneho centruma WITAJ rěčny kurs wopytali, přez což móžeštaj dwaj z nich swój rěčny niwow wo schodženku polěpšić.

Krótke rozprawy k spjelnjenju zaměrowych dojednanjow steja pod dypkom 4 statistiske přehłady, w tab. 15: zaměrowe dojednanja ze załožbu.

3. Spjelnjenje nadawkow w rozdźělnych wobtukach dźěławosće RCW

3.1. Publikacije

Z digitalnymi wučbnymi srědkami słužimy statusej serbsčiny přez načasnosť a atraktiwnosć, wosebje za młodu generaciju.

Wosebity wuznam ma w tutym konteksće **přełożowanski program sotra.app**. Rěčny centrum WITAJ financowaše ze srědkow za digitalizaciju Załožby za serbski lud dalewuwiće přełożowanskeho programa za **delnjo- a hornjoserbsčinu**, kotryž bazuje kónc lěta 2025 na dwurěčnym korpusu z něhdže **540 000 paralelnymi hornjoserbsko-němskimi sadami**. Nimo toho bu **monolingualny hornjoserbski korpus** wo 110 000 sadow na něhdže **900 000 sadow** rozšěrjeny. Tutón wužiwa so za syntetiske přestajenje do němčiny, zo móhli so němske teksty w džen a lepšej kwalice do hornjoserbsčiny přełożować. Zdobom zbliži tajki monolingualny korpus neuronalnemu systemej zestajenje sadow, wužiwanje wšelakich synonymowych słowow wotwisnje wot konteksta a gramatiskich wosebitosćow we wšelakich rěčnych wobtukach.

Dalšny korpus wopšimjejo kónc lěta 2025 **270 000 dolnoserbsko-nimskich** sadowych pórow a **200 000 dolnoserbsko-górnoserskich** sadowych pórow. **Dolnoserbski monolingualny korpus** ma wušej **140 000** sadow.

Zo móhli stopnjowanje šerokosće a mnohotnosće słowoskłada dopokazać, ličimy mnóstwa słownych formow w bilingualnym korpusu. Hornjoserbske słowne resp. fleksiske formy su so wo něhdže 19 000 słowow a na němskim boku wo něhdže 22 000 słowow resp. słownych formow (wosebje zestajenkow) rozmnožili.

Ze stron IT-fachowcow a eksterneje firmy je so na polěpšenju treninga a móžnosćach přirunowanja wšelako trenowanych modelow dźěłało. Za to buchu testowe sety přepruwowane a zdźěla z nowymi sadami zestajene.

Wo dokładnu dokumentaciju modelow, treningowych wašnjow a programěrowanja w pozadku sotry je so eksterna IT-firma t2k we wuskim zhromadnym dźěle ze sotra-teamom postarała. Wotpowědne dokumentacije su pola GitHub wozjewjene a zjawnosći přistupne.

Zdobom wuwi t2k tool, z kotrehož pomocu hodži so dzeń a wjetši bywacy korpus za bjezplatne składowanje do mjeńšich dźelow dźelić a zaso do cyłkowneho korpusa zestajeć. Dale je so na zestajenje optimalneho webserwisa dźětało. Kónc 2025 smy nowy model za směr němčina – hornjoserbsčina wozjewili, wo čimž smy w nowinskej zdžělence zjawnosć informowali.

Sotra-team je so w léce 2025 na slědowacych zarjadowanjach wobdželił:

- forum Sorbische/wendische Lebenswelten im digitalen Zeitalter w Choćebuzu,
- digitalizaciski kruhu załožby a
- online workshop on NLP –tools for language communities, iniciěrowanym wot LMU Mnichow.

We Washington Post rozprawješe so 2025 wo Serbach a jich prócowanjach wo zachowanje rěče w zwisku z digitalizaciju a sotra.app. W Tagespiegel bě 2025 přinošk z nadpismom “Endlich Antworten zur Digitalisierung: An den Sorben wollen Forscher Kulturwandel ergründen” wozjewjeny, w kotrymž so tež sotra.app naspomni.

Psez integraciju wjelikich rěcnych modelow jo móžno, pód **serbski.chat** wěcej ako 20 rěcow pšestajaš do serbšćiny a online-pšestajaš ako dolnoserbški a górnoserbški chatbot wužywaš. Pšeložki a wótegrona mógu se z pomocu integrěrowanych TTS⁶ modelow pšedcytaš daš. Teke jo móžno, nimske a engelske pódtitele pšestajaš do serbšćiny a na pšikład na webboku wót „OpenSubtitles“ wózjawiš. Pšikłady za serbske pódtitele za film, operu, trikowy film a dalšne namakajošo pód www.captionfy.com/user/podtitle. Z pomocu TTS modelow jo móžno, serbske pódtitele pšedcytaš a na toš tu wašnju synchronizěrowaš. Nowe móžnosći su se pšedstajili fachowej pširaže RCW, na „Dnju serbskich pedagogow a pedagogow” w RCW a wucabnikam w DSG. Na browseru bazěrujuce pšawopisne pšespytowanje jo južo do programa integrěrowane a zmóžnja, teksty pšed pšeložowanim kontrolěrowaš.

Za wužiwanje BOOKii-pisaka smy hižo tójšto publikacijow nadžěłali a wudali. Tak předležitej **hornjoserbski wobrazowy słownik** "Swět wokoło nas" (2019) a **delnjoserbski wobrazowy słownik** "Mój swět we wobrazach" (2020). Poskitk na wučbnych materialijach za wužiwanje BOOKii-pisaka je so konstantnje rozšěrił:

- dźěłarnička "Ptački našeje domizny" (2021),
- nazwukowa tabulka za přeni lětnik dsb a hsb (2023),
- plakat "Ptači časnik" (2023) hornjoserbsce.

2025 je hornjoserbski wudospołnjacy material “Dźěłarnička bajki” za wužiwanje BOOKii-pisaka wušta.

Słuchoknihi, synchronizowane wučbne filmy, DVDki a CDki, kiž su w lětach do 2025 wušli, namakaja wučerjo a dalši zajimcy w lětnje aktualizowanym katalogu a digitalnje pod: https://www.witaj-sprachzentrum.de/obersorbisch/wp-content/uploads/sites/3/2025/02/Poskitk_hs_WEB.pdf

Za šulerjow wyšich lětnikow wobsahuja wučbnycy, kaž serija “Z Kitom wuknjemy”, QR-cody, přez kotrež dóstanu so wuknjacy na stronu **materialien.sorbischlernen.de**. Na tutej su awdija a přidatne nadawki składowane.

---

⁶ TTS-model (Text to Speech) je system kumštneje inteligency, kotryž napisane teksty do přirodne klinčaceje rěče přeměni. Jedna so wo tak mjenowanu předčitansku funkciju.

Samsne plaći tež za nowu džětowu knihu za dorosćenych “Wězo serbsce A1”. Na stronje **materialien.sorbischlernen.de** namakaja tłóćatko *Wězo serbsce! Serbščina za dorosćenych A1*. Tam nadeńdu link na TaskCard, na kotrejž steja wuknjacym přidatne interaktiwne zwučowanja k dispoziciji.

Poskitk na internetowej stronje **materialien.sorbischlernen.de** so stajnje rozšěrja a aktualizuje. Tak steja wučerjam přenje wučbnicy a džětowe zešiwki za wužiwanje na elektroniskich taflach k dispoziciji. Na startowej stronje namakaja wučerjo material pod ‘WHITEBOARD – zakładna šula’ a ‘WHITEBOARD – wyša šula’.

Tež onlineposkitk na samsnej stronje za serbščinu wuknjacych “SOL-online serbsce wuknyć” je so rozšěrił. Znatym downloadam je so 10 wuknjenskich widejow dodało.

Nic na webstronje, ale w škitanym rumje **taskcards.de** podpěrujemy zhromadne džěto šulow z licencu online-platfomy **taskcards.de** a stajimy tutón kolaboratiwny srědk šulam k dispoziciji. TaskCards móže wučerkam a wučerjam džěto wolóžić, wona zmóžnja zhromadne džěto na digitalnych pinsčěnach a wuměnu informacijow w teamach.

Licenca Rěčneho centruma WITAJ skića wšitkim serbskim wučerkam a wučerjam móžnosć, pinsčěny w mjeztym 10 předmjetach wužiwać (biologija, fyzika, geografija, hudźba, matematika, serbščina – wyša šula/gymnaziji, serbščina – zakładna šula, stawizny, towaršnowěda, wěcna wučba). Za tute předmjety su nowi awtorojo swój material k dispoziciji stajili a woni su přeprošeni, tute dale k wužitnym materialom pjelnić. Dalše předmjety so běžnje po naprašowanju abo přecach wutworjeja.

Tójšto džěta mamy lětnje tež z aktualizowanjom dalších nakładow hižo eksistowacych wučbnicow a wučbných materialijow. Něhdže 10 do 15 titulow so lětnje aktualizuje.

3.2. Wědomostne džěto

Jedne z ćežišćow wědomostneho džěta w Hornjej a Delnjej Łužicy bě dalewuwiwanje certifikacije hornjo- a delnjoserbščiny. We wobłuku tutoho džěta smy 2025 **mustrowe nadawki za schodženik C1** w formje brošury wudali. Wozjewjenje tutych mustrowych nadawkow na internetowej stronje **www.sprachzertifikat-sorbisch.de** je nimale zakónčene – t. r., nadawki za hornjoserbščinu su technisce spřihotowane, nadawki za delnjoserbščinu su nimale spřihotowane. Pozadk dlijenja je, zo je programěrowanje webstrony, kotrež ma eksterna firma Hyperworx na starosći, njewočakowano pomaću pokročowało.

Pruwowanja za rěčny certifikat hornjoserbščiny přewjeduja so kóždy lěto w nalěcu a lěcu resp. wuwzaćnje tež na naprašowanje (hlej přehlad w tabulce 7, deleka). Tak su so 2025 přeni króć wobdźělnicy intensiwneho rěčneho kursa DOMOJ, poskićeny přez ZARI, pruwować dali.

Za rěčny certifikat dolnoserbščiny su pśespytowanja w nalěsu a nazymje, ale teke na napšašowanje.

Serbski institut přewjeduje w nadawku SMK wědomostnu ewaluaciju šulow, kotrež po koncepciji 2plus džěłaja. RCW je čłon projektoweje skupiny. We wobłuku **zwěšćenja rěčneho stawa šulerjow 8. lětnika w serbščinje** běchmy zamołwići za wudžětanje pruwowanskich nadawkow po europskim referencnym ramiku za rěče na niwowowym schodženiku B1 a w lěće 2025 přeni króć tež na niwowje B2, za nahrawanje pruwowanskich nadawkow, za přihot pruwowanskich materialijow za čišć a za nadžětanje wuhódnoćenskich podłožkow. Tež w lěće 2025 běchmy wobdźěleni na přeprowowanju a wuhódnoćenju wuslědkow cyłkownje 167 šulerjow.

Dalši wobtúk wědomostneho dźěła RCW na polu šulskeho kubtanja bě posudk manuskripta wučbnicy „Naša maćerščina 3“.

W fokusu wědomostneho dźěła na polu předšulskeho kubtanja w Hornjej Łužicy stejachu 2025 zaso wot fachowcow w praksy zwuraznjene potreby, kotrymž wotpowědowachmy z **dalekubtanjem** „Mimika a gestika při imersiwnym posrědkowanju serbsčiny dźěćom w žłobiku a pěstowarni“ kaž tež ze **zetkanjemi kružkow fachoweje wuměny** serbskich kubtarkow a kubtarjow (hlej tabulka 7 deleka). Za kóžde tute dalekubtanske zarjadowanje smy wobdźělničam a wobdźělnikam zarjadowanja k dispoziciji stajili internu internetowu stronu TaskCards z wobšěrnym materialom k wotpowědnej fachowej temje zarjadowanja, kotruž móža kubtarki a kubtarjo ze swójskimi přinoškami dale wudospoņjeć. W zwisku z fachowymi wuměnamy wuwity material RCW wozjewjamy pozdžišo we wosebitych wudačach Lutkow za kubtarki a kubtarjow „Lutki – special“.

Nimo dalekubtanjow słušeja tež slědowace nadawki do wědomostneho dźěła RCW Budyšin (hlej tež tabulka 11 deleka): **přednoški wo serbskorěčnym kubtanju** před wšelakimi skupinami fachowcow za rěčne kubtanje, **informowanje staršich, hospitacije** w dźěćacych dnjowych přebywaniščach, **poradźowanje** fachoweho personala, nošerjow, studentow a wukubtancow nastupajo serbske kubtanje w elementarnym schodženku, **wopyty konferencow** k (wjace-)rěčnemu kubtanju a přinoški na nich kaž tež **wozjewjenja w časopisomaj** „Serbska šula“ a „Lutki“, **sobudžěło w gremijach** (Hornjoserbska rěčna komisija, medijowa komisija Załožby za serbski lud, ekspertowa přirada Interreg-projekta „Rěč susodow wot spočatka sem“), **wopyty zarjadowanjow**, wuhotowanych wot dźěćacych dnjowych přebywaniščow, a podobne.

W zwisku ze spěchowanjom nošerskeho podžěla Załožby za serbski lud dźěćacym dnjowym přebywaniščam smy nadžěłali **hódnoćenske kriterije**, kotrež maja zakład tworjeć při rozsudach wo wysokosći spěchowanja.

W lěće 2025 je Swobodny kraj Sakska přihotował **nowelěrowanje** sakskeho kubtanskeho plana za dźěćace dnjowe přebywanišća. RCW bě nakromnje inwolwowany.

Kóžde lěto organizujemy wupisanje a přidžělenje **stipendijow českeho knježerstwa** za měsačnej intensiwnej rěčneje kursaj čěšćiny w Praze a Českich Budějovicach.

W ramiku **pśeslěženja pšechada wót žiśownje do zakładneje šule** w Dolnej Łužicy jo se pokazalo, až dajo hyšći rezerwy pši zgromadnem žěle wobžělonych kubtarskich institucijow, wósebnje což nastupa kontinuitu pósřednjenja serbskeje rěcy. W zajmje kontinuěrujucego rěčnego wuwisa wót pśedšulskeje Witaj-kupki do bilingualneje wucby su nowe kooperaciske formy a materialije trjebne. Na zakłaže dobytých informacijow su se wužěłali konkretne, za praksu se góžece **dopóručenja** za wšykne na procesu pšechada wobžěłone fachowe mócy. Tak su se na pś. wuwijali casowy plan za zgromadne wugótowanje slědneho lěta w žiśowni a přédneho lěta w šuli, mustrowe kooperaciske dogronjenje a wobšyrny material za zgromadne projekty. Wušej toho stej nastalej dwa wuproběrowańskej žěłowej materiala za pśedšulske žiśi a portfolijo za wuknice a wukniki 1. lětnika za šulske lěto 2024/25. Z pomocu toś tych pśewóžowańskich materialijow mógu se žiśi žiśownje relewantny słowoskład pśiswójs a w zakładnej šuli na tom natwariš. W šulskem lěće 2024/25 su se wšykne wužěłane plany a materialije w žiśowni a w horše „Styri lětnje case“ Strjažow a w zakładnej šuli “Mato Kosyk” Brjazyna wuproběrowali. RCW jo iniciěrował a pśewóžował intensiwěrowanje kooperacije

wótpowědnych institucijow. Pšechadny projekt jo se zakóncyl ze zgromadnym swěženjom wobžělonych partnerjow. Pó testowej fazy su se wšykne materialije ewaluěrowali. Dwa pšedšulskej žěłowej zešywka stej se pó pšezěłanju do šišća dałej a stojtej něnto wšyknym žišownjam k dispoziji. W přědnem kwartalu 2026 se wugódnosijo zgromadne žěło w šulskem lěše 2024/25 a se pšezěłajo portfolijo za 1. lětnik.

Dalejkubłanja za wótkubłarki a wótkubłarje pšedšulskego wobłuka w Dolnej Łužicy su se wótměli 14.06.2025, 28.06.2025, 15.11.2025 a 29.11.2025. Na přědnyma terminoma k temje “Nažěłanje serbskego wobrazowego materiala z pomocu KI-programow” jo se 18 wótkubłarkow a wótkubłarjow wobžěliło. Niwow spokojnosći wobžělnicow a wobžělnicow jo dojspił 98,1 %. Na nowemberskem dalejkubłanju k temje “Styri elementy” jo se 19 wótkubłarkow wobžěliło. W ramiku tego zarědowanja jo se didaktiski material “Wogeń, wóda, pówěš a zemja” wuwil. Niwow spokojnosći wobžělnicow a wobžělnicow jo dojspił 100 %.

Dalejkubłani wótkubłarkow hortow stej se wótmělej 24.06.2025 a 25.11.2025. Přědne dalejkubłanje jo se pšiwobrošilo temje “Wóda”. W srjejžišću nowemberskego dalejkubłanja jo stojala samska tema ako pla pšedšulskich wótkubłarkow (“Styri elementy”) a samski didaktiski material. Za specifiske pótrjebje žěła w horše jo se wušej tego pšidatny material wuwil. Na přědnem dalejkubłanju jo se 10 hortnařkow wobžěliło, na drugem 11. Niwow spokojnosći wobžělnicow jo dojspił 100 %.

Intensiwne rěčne dalejkubłanje za wótkubłarki/wótkubłarjow žišownjow a hortow jo se na styri terminach wótměło (dwa termina za pókšacowanych: 07.-09.10.25, 21.-23.10.25; dwa za wobžělnice ze zakładnymi znašami: 13.10.-15.10.25, 28.10.-30.10.25). Wobžěliło jo se 28 wósobow. Niwow spokojnosći jo dojspił 98,2 %.

3.3. Projektowe džěło

W Hornjej kaž tež w Delnej Łužicy přewjeduje so w zamołwitosći RCW tójšto **rěčnych projektow** za wšě starobne skupiny zwonka šule. Nam leži na wutrobje, džěcom tež zwonka šule zajimawe dožiwjenja ze serbsčinu poskićeć. Hólcam a holcam serbskich swójbow měło popřate być, wšelake zabawne poskitki tež w swojej maćeršćinje dožiwjeć. Runočasnje su naše projekty za serbsce wuknjace džěči składnosć, rěč žiwu a čitů zwonka šule dožiwjeć.

Nimo toho poskićujemy **WITAJ-kursy** po potrebje za staršich a druhich zajimowanych dorosćenych. Kursy wotměwaja so w Pančicach-Kukowje, Budyšinje, Slepom, Radworju, Wojerecach a online. Mjeztym poskićamy tři kursy online, wosebje za zajimcow zwonka Łužicy. Zo bychu so wobdžělnicy digitalnych kursow prawje zeznać móhli, organizowachmy w januaru intensiwny kurs serbsčiny w bibliotece Rěčneho centruma WITAJ. Woni wužichu składnosć a zaběrachu so zhromadnje dwaj dnjej intensiwnje ze serbsčinu.

Zymski semester 2024/25 zakónci dohromady 120 wobdžělnicow. Z nich zložichu třo certifikat na niwowje A2. Lětni semester 2025 zakónci w 19 kursach dohromady 120 wuknjacych.

W lětnich prózdninach poskićachmy pónđzelu a štwórtk přidatne rěčne hodžiny, zo bychu wuknjacy tež za čas dowola swoje znajomosće efektiwnje nałožować móhli. Kónc awgusta wobdžěli so 9 kursistow (wučerjo a kubłarjo Němsko-Serbskeho šulskeho kompleksa) wuspěšnje na certifikaciskim pruwowanju A1 w Slepom. Zymski semester 2025/2026 zahajichmy srjedź septembra z 21 kursami a cyłkownje 150 wuknjacymi. Semester skónci so spočatk februara 2026.

Wobdžělnica rěčno-kubłanskeho projekta Domoj podpěrowaše nas w septembru w ramiku

praktikuma.

Ke kóncej lěta 2025 dóstachu wšitcy wobdžělnicy rěčnych kursow adwentny kalender z krótkimi filmami a słuchanskimi tekstami kołowokoło adwentneho časa.

Tež 2025 rozprawjachmy prawidlownje wo našej džělawosći w časopisu "Serbska šula".

Zaměr projektowego džěła je, wutworić dalše serbske rěčne rupy za džěci, młodostnych a serbske swójby. Při tym so projektowe džěło stajnje dale wuwija a nowe ideje so zwoprawdžeja.

Witaj-skupinu w pěstowarni "Stónčny kućik" w Bukecach je nošer w awgusće 2024 rozpušćił. Tuž poskićachmy tam wot oktobra 2024 hač do februara 2025 kóždu pónđzelu serbskorěčny poskitk w formje "WITAJ-kluba" za sydom džěci něhdyšeje Witaj-skupiny. Maćerjam džěci pak poskića Julian Nyča, wědomostny sobudžělaćer za rěčne resursy w ZARI-projekće, kurs serbsčiny. Dale wopyta maskotka "Witko" džesać króć džěci pěstowarnje "Lutki" w Čisku, džěci pěstowarnje "Skopčk" w Nowym měsće pak štyri razy. Džěci Budyskeju pěstowarnjow "Kraj pjerachow" a "Jan Radyserb-Wjela" kaž tež Radworskeje AWO-pěstowarnje "Marja Kubašec" dožiwichu **interaktiwne čitanje bajkow a knihow w serbskej rěči**.

Časopis **Lutki** je regularnje štyri króć wušoł. Wosebitosć bě lětsa druhe wudaće **Lutki-special 1-2025** za kubłarki a kubłarjow na temu "Nalěčo – Zaběra za najmłódše džěci". Wone wopřija mj. dr. přehlad instrumentow, z kotrymiž hodža so hrónčka – přewažnje k zwěrjatam – hudźbnje zwobraznić, porstowej hrě, stawiznu k wotpinanju a rejowanske nawody k znatym spěwčkam.

Tradicionalna **swójbna schadžowanka** přewjedže so njedzelu, 02.03.2025, tónraz w Radworskej Slawiji. Wjace hač 250 wopytowarjow zbliska a zdaleka poskitk džakownje přiwza.

Za **zeznaće hornjoserbskich institucijow** přewjedže Delnjoserbski gymnazij Choćebuz kóždolětnje ekskursiju do Budyšina. Mjez druhim wopytachu šulerjo 8. lětnika pjatk, 21.03.2025, institucije w Serbskim domje. W Rěčnym centrumje WITAJ informowachmy jich wo dwurěčnym kubłanju a woni wuspytachu wšelake didaktiske materialije.

Dalše wuspěšne projekty su zarjadowanja za džěci, kotraž wotrostu zwonka Łužicy. **Ferialny kurs** zarjadujemy kóždej dwě lěće w jutrownych prózdninach. Přichodny kurs wotměje so w aprylu 2026.

Dalši woblubowany projekt **serbske džiwadłowe dny** wotmě so 21./22.05.2025.

22. meje 2025 zarjadowachmy zaso **swjedžeń serbskeje rěče** za šulerjow zakładnych šulow z wučbu serbsčiny jako cuza rěč. Přichodnje ma so tutón jenož hišće kóždej dwě lěće přewjesć. Wobdžěliło je so 157 šulerjow ze Slepoho, z Noweje Wsy, Wojerec, Kulowa, Wulkich Zdžarow, Wulkeje Dubrawy, Bošec a Hućiny. Nowa bě mj. dr. městnosć: Dom tysac hatow w Stróži. Paralelnje k šulerskim poskitkam dóstachu **wučerki dalekubłanje** z Křesćanom Schröterom, džiwadłowym pedagogu a kulturnym posrědnikom w projekće ZARI, k temje „Zabawjace metody za wuknjenje druheje rěče“.

W lětnim času přewjedže so na wšelakich městnosćach Budyšina **Wjesoła pónđzela** z

pisanyymi wuměłstwowyymi a kulturnymi poskitkami za wšě starobne skupiny. Wobdžělichmy so na akciji z poskitkami za džěći, nimo toho přeprosychmy na Swětowym dnju swójby štwórtk, 25. meje 2025, na **piknik po swjatoku**. Tójšto wulkich a małych Budyšanow a sympatizantow pisany poskitk džakownje přiřwa.

Po **čitanskim wubědźowanju** za šulerjow 3. lětnika, kotrež wotmě so 2025 hižo 21. raz jara wuspěšnje, přewjedzechmy srjedź junija **čitanski dyrdomdej**. Dwaceći šulerjow 3. a 4. lětnika serbskich šulow pućowaše zhromadnje po Budyskich wěžach. Wšudže zhonichu stawizniske zajimawostki a wězo předčitachu sej mjez sobu na wěžach ze swojich serbskich knihow.

Tohorunja kóždej dvě lěće zarjadowuje Domowina ze swojimi partnerami **mjezynarodny folklorny festiwal**. W tutym wobłuku poskićamy wjacehodźinski **džěćacy program pod hesłom „W kraju wjesołych džěći“**. Sobotu, 28.06.2025, předstaji nimale 200 džěći z cyłjeje Łužicy pisany program z rejemi, spěwom a hudźbu.

Jara woblubowane su **džěłarnički** ze serbskimi wuměłcami (hudźbnicy, spisowaceljo, molerjo atd.) Wulkeho zajima dla je so 27.09.2025 na Dwórnišću inkluzije w Radworju **comicowa džěłarnička** ze znatym ilustratorom Štefanom Hanušom přewjedła. Šulerjo wuknychu, we wobrazowej stawiznje wuměłstwo a rěč zwjazać a pod serbskim nawodom w małych kročelach swójski comic nastać dać.

Na **předčitanskim dnju** srjedź nowembra předčitachu dobrowólni šulerkam a šulerjam serbsce a to w ZŠ “Handrij Zejler” Wojerecy 48 šulerjam, w ZŠ Bukecy 21 šulerjam a w SZŠ Chrósćicy 18 šulerjam.

W RCW Chóšebuz su se pśiduće projekty pšewjadli:

Wót 27.07. do 01.08.2025 jo se wótměł **WITAJ-camp** w Jarješku a 30 žiši a młodostnych (w starstwje wót 8 do 16 lět), kenž maju wjeliki zajm za serbsku rěč, jo mógało zgromadnje w prozninskem casu toś tu rěč nałožowaš a pši tom su se pšewjadli zajimne zaběry a wulěty.

Wót 22. do 26.09.2025 jo se wótměła **Šula w zelenem** w Bórkowach. RCW jo póbitował 106 wuknicam a wuknikam 5. lětnika wótměnjaty program, žož su aktiwnje mógało dolnoserbsku rěč nałožowaš. Wobžěliło jo se žewješ zakładnych šulow.

Wěcej ako 85 žiši ze 7 žiśownjow („Styrńcko“ Wětošow, „Błošańske wrobliki“ Nowa Niwa, „Lutki“ Janšojce, „Wichtelland“ Dešno, „Tyca“ Hochoza, WITAJ-žiśownjowu „Mato Rizo“ Žyłow a „Wila Kunterbunt“ Chóšebuz) jo se wobžěliło na lětosnem **wuměłskem wuběžowanju**. Wóni su w starstwje wót 3 do 7 lět. Tema jo była „Literatura w dolnoserbskej rěcy“ a jo specielnje šło wó knihy „Kšetk a jogo awtko“ wót Zdeněka Milera a Eduarda Petiški. Žiši su dejali małego kšetka z jich nejlubšym jězdźidłom namólowaš. Z wuměłskimi twórbami (mjazy nimi 2 kupkowej pśinoska) jo se wustajeńca w Rěcnem centrumje WITAJ Chóšebuz natwarila. Dobyšarŕki a dobyšarje su dostali wopismo a su mógało se wjaseliš pšez rědne grajki z małym kšetkom, ako teke na knihy „Kšet Knut a bur Žur“ a „Kšetk a jogo awtko“.

Dnja 06.05.2025 jo RCW pšewjadł **comicowu žěłarnička** w Zakładnej šuli “Regine Hildebrandt” Chóšebuz. Šěsć serbsčinařkow 6. lětnika jo nawuknuło wót serbskego comic-kreslarja Ščěpana

Hanuša wuměłstwo kreslenja comicow. Z toś teju wědu mógu wóni bžezstarosnje se wobžěliš na comicowem wuběžowanju Rěcneho centruma WITAJ.

„Gaž postowy muž 3x zwóni“ jo tema **Serbskego comicowego wuběžowanja 2025** była. Na toś tom jo se wobžěliło 11 comic-kreslarjow z dwěju šulowu (z chóšebuskeje zakładneje šule „Wilhelm Nevoigt“ a ze Zakładneje a wušej šule „Mina Witkojc“ Bórkowy). Dobyšački a dobyšarje su dostali wopisma, graša, knigły a comicowe zešywki „Feliks a Florian“. Mimo togo jo wujšeł nowy comicowy zešyw (čl. 7) z nejlěpšymi wuběžowanskimi pśinoskami z lět 2022 – 2024. Toś ten zešyw stój šulam dermo k dispoziciji.

Serbske **cytańske wuběžowanje** za hortowe žiši jo se wotměło 16.05.2025 w Serbskem muzeju. Na njom jo se 6 žiši z 3 hortow wobžěliło.

Dnja 23.05. jo se wótmeł předny **balokopański turněr Witaj-wuknikow 5. a 6. lětnika** w Janšojcach. To jo zgromadny projekt Rěcneho centruma WITAJ Chóšebuz a towaristwa „Serbske koparje“. Styri mustwa ze zakładnych šulow Janšojce, Žylow, Brjazyna a Dolnoserbskego gymnaziuma su ze swójimi ceptačkami serbsčiny pśijěli. Brjazynske žiši su sebje pokal dobyli. Wšykne su byli mēnjenja, až jo se turněr wjelgin derje ražił.

Dnja 12.06.2025 jo był w Rěcnem centrumje WITAJ Chóšebuz **Žeń serbskich pedagogowkow a pedagogow**. Někak 20 wótkubłařkow ze žišownjow a hortow, ceptařkow a ceptarjow ze šulow a gósci z institucijow jo pśišło. Wóni su dožywili małe žiwadłowe graše, žož su mógli aktiwnje sobu statkowaš. Rěcny centrum WITAJ jo se pedagogowkam a pedagogam z małym darom wužekował za angažement za dolnoserbšku rěc. Wušej togo jo informěrował wó tuchylnych projektach a wó aktualnych wucbných materialijach. Zastupnik Ludowego nakładnistwa Domowina jo na toś tom dnju pśedstajił nejnowšu literaturu. Mimo togo su mógli pedagogowki a pedagogi wustajeńcu z kreslankami wuměłskego wuběžowanja 2025 se woglědaš.

Projekt **Serbske grajne dopołdno/wótpołdno** jo RCW w ramiku Šule w zelenem pšewjadł. Z wuknicami a wuknikami ze 9 zakładnych šulow jo se grało wót Rěcneho centruma WITAJ wuwite pśirodne wuknjeńske graše „Z Witkom wen do pśirody“.

Dnja 18.11.2025 jo Rěcny centrum WITAJ Chóšebuz pšepšosyl na **Serbski familijowy žeń** do Žylojskeje drogi 39. Su pśišli serbske familije, wobydlarje Dolnoserbskego internata a hort wětošojkeje zakładneje šule. Jo był pisany program za gósci pśigótowany: Na zachopjeńku jo se pokazał dolnoserbški žišecky film „Pomoc za nykusa“. Smy wšake stacije pśigótowali, na kótarychž su mógli žiši a starjejše se zaběraš, mj.dr. lutkownu žětańju, grajnu budku a „kraj powěšćow, bajkow a wulicowańkow“. Rědnje jo było, až stej dwě wuknicy Dolnoserbskego gymnaziuma toś ten swěžeń pódpěrowaťej.

Projekt **„Detektiwna góntwa“** za wuknice a wuknikow 6. lětnika jo se wótmeł dnja 19.03.2025, 30.04.2025 a 15.07.2025. Zakładna šula Krbat“ Janšojce, zakładna šula “Mato Kosyk” Brjazyna a zakładna šula Libanojce su se na tom wobžělili ze 60 serbsčinarjami. Z pomocu napšašnika smy zasej mógli wót žiši zgóniš, až projekt wótpowědujo starstwoju wuknicow/wuknikow, až wšykne su měli toś ten projekt za zapšimujucy a zajmny, až su za cas projekta dolnoserbšku rěc tšochu do cesto nałožowali ako teke nowy dolnoserbški wokabular

nawuknuli. Šula za dolnoserbsku rěc a kulturu jo Rěcny centrum WITAJ zasej podpěrowała.

Cesćenje angažerowanych młodostnych: Lětosu jo Rěcny centrum WITAJ Chóšebuz zasej pytał młodostnych z Dolneje Łužyce, kótarež se wjelgin pilnuju na pólu dolnoserbskeje rěcy. Naražone su byli tši młode žeńske z Gołbina, kótarež su wjelgin wažne wósoby, gaž žo wó to, serbske tradicijowe swěženje w Gołbinje, ako teke w susednych jsach planowaš a organizěrowaš. Wóni su jatšowne spiwaŕki a na namšach a swěženjach cytaju nagrona w serbskej rěcy a motiwěruju drugich młodostnych, serbski powědaš a serbski spiwaš. Naražili su teke młodego muskego z Chóšebuza. Jogo serbski fantazijowy film „Wrošenje nadpširodnego“, kenž jo nawjeršił a w kótaremž jo režiju wjadł, jo w lěše 2021 na 19. Łužyskej filmowej pšeglědce prezentěrował. RCW jo toš tych młodych luži dnja 14.05.2025 do Chóšebuza pšepšosył a jich wucescił z wopismom a darom. Pšiduće zarědowanje jo planowane 2027.

W dnjach wót 02. do 05.12.2025 jo se pšewjadł w Serbskem muzeju w Chóšebuzu **gódowny projekt** z tšimi stacijami (wobraženje Janšojskego boga, wježenje pó muzeju a muzikowa stacija). Wobžěliło jo se 10 zakładnych šulow ze 180 žišimi.

Dnja 21.02.2025 su **serbske familije** swěšili fašing w klubowni Dolnoserbskego internata. 13. junija jo se wótměło zmananje w Drjejcach z rozchóžžowanim wokoło Pasćelina. Dnja 12.12.2025 jo se wótměła gódownicka serbskich familijow z wobraženim Janšojskego boga.

3.4. Internataj

Internataj w Choćebuzu a w Budyšinje služiŕej jako **přidatnej rěčneje rumaj** k wudospołnjenju serbskeje wučby w šuli. Wosebitu hódnotu ma to za džěci bjez serbskeho swójbneho pozadka. Bjez internatneho městna njeby mnohim serbskim młodostnym ze zdalenišich wsow móžno było, poskitki zjawnych serbskich institucijow w Choćebuzu a Budyšinje na wědomje brać, je zeznać a towaršnostne žiwjenje Serbow sobu postajować. Nimo zhromadneho zhotowjenja domjacych nadawkow rěči so tež při warjenju, hraću, sportowanju, paslenju atd. serbsce.

We woběmaj internatomaj džěla so po pedagogiskim koncepće, kotryž je na wuwice wosobiny kóžděho jednotliwego šulerja, jeho socialneje kompetency kaž tež jeho samostatnosće a swójskeje zamołwitosće wusměrjeny. Bydlenje w internaće ma šulerjow za jich pozdžiše žiwjenje wukmanić, winowatosće a wólny čas derje koordinować a wólny čas wotpowědnje zajimam zmysłapołnje, aktiwnje a kreatiwnje wužiwać.

Stajny kontakt k staršim wosebje młódšich internatnych wobydlerjow je njeparujomny. Při staršiskich wječorach a na dnju wotewrjenych duri dóstanu starši dohlad do rumnostnych wobstejnosćow domu a do internatneho žiwjenja. Nimo toho dóstanu woni móžnosć, so na zarjadowanjach internata wobdzělić resp. tute tež sobu wuhotować.

W Rěcny centrumje WITAJ přistajene kubłarki a přistajeni kublarjo džiwaŕja na to, zo so při zhromadnym spjelnjenju domjacych nadawkow kaž tež při warjenju, hraću, sportowanju, paslenju atd. serbuje. W Choćebuskim internaće to runje tak intensiwnje kaž w Budyšinje dotal móžno njeje, wšako wuknu wšitcy kublarjo sami hakle serbsćinu a maćernorěcnych šulerjow w internaće nimamy.

W běhu lěta pak so regularnje we woběmaj internatomaj mnohe projekty ze wšelakimi partnerami organizuja – hlej pod dypkom 4 statistiske přehłady.

3.5. Socialne džěto

Wot lěta 2011 mamy w Hornjej Łužicy wotrjad za młodžinske socialne džěto. W lěće 2025 wukonja so **šulske socialne džěto** na wyšich šulach w Ralbicach (hač do 30.06.2025), we Worklecach, w Radworju, Budyšinje a Slepom. **Swójbne kubtanje** přewjedže so zaso w regionalnymaj teamomaj Budyšin a Kamjenc/Zapadna Łužica po znowawobsadzenju džětowego městna wot 01.08.2023. **Mobilne młodžinske džěto** so w regionalnym teamje Kamjenc/Zapadna Łužica hižo njeprjewjeduje, dokelž so znowawobsadzenje tutoho městna dołho radžiło njeje. Młodžinske kluby w tutym regionje su přiwsšem samostatnje a wuspěšnje aktiwne. Nimo toho dyrbi wokrjes Budyšin lutować a dawkowe srědky maja so zlutniwje wužiwać.

Wšitke wobsahi socialneho džěta bazuja na zakonju SGB VIII a wotpowědnych prawnskich postajenjach a fachowych směrnicach. W přěnim rjedže maja so socialni džětačerjo na aktualnych wosobinskich potřebnosćach svojich klientow wusměrjeć. Přiwsšem maja woni móžnosć, so serbskim temam wěnować w zwisku z hesłami kaž identita, interkulturelna kompetenca abo toleranca.

Towaršnostne wuwica so tež we wjesnych kónčinach wuskutkuja. Wužadowace džětowe wuměnjenja, přiběrace rozwoy partnerstwow, přiběracy medijowy konsum atd. wobwliwuja žiwjensku situaciju tu bydlacych ludži. Wuskutki toho pokazuje přeco wjace džěći a młodostnych w swoim njeměrnišim abo jara ćichim zaděrženju. Husćišo njejsu zwólniwi so napinać a respekt we wobchadze z druhimi pokazać. Zdžěla k tomu chileja, druhich wumjezować abo wotpohladnje skřiwdzić.

Typiske nadawki a temy **šulskich socialnych džětačerjow** w přewodze šulerjow su tuž:

- zesyljenje socialnych kompetencow,
- trenowanje wuknjenskich strategijow,
- přiswojenje strategijow za rozrisanje konfliktow,
- krizowy management (suicidna profylaksa, spóznaće symptomow depresije),
- sensibelny přewod młodostnych, kotřiž su wot rozwoja staršēju potřeženi,
- wobchad ze strachami (pruwowanski a wukonowy ćišć, socialne strachi, strach před zaprajenjom ...),
- posrědkowanje strategijow k regulowanju emocijow, t. r. njeprějome začuća zaznawać, wutrac a regulować,
- wobchad z agresijemi abo sebjezranjacym zaděrženjom a
- počahi w rjadowni, přećelstwach a partnerstwje na pomóžne wašnje pěstować.

Džěto w **swójbnyj kubtanju** je zasadnje na direktne a dobrowólne kontakty ze swójbami wusměrjene. Kooperacija ze Zažnymi pomocami a Syću za prewentiwny škit džěći so po znowawobsadzenju městna za swójbne kubtanje dale wjedže. Kolega je w tutym wobłuku wobrazowu seriju a krótke widejo k temje “Skedžbnosć a přitulnosć” wuwil a přez wšelake medije zjawnosći spřistupnił.

W Budyšinje poskićuje srjedž města kóždy pónđzelu wot 13 hodž. do 17 hodž. komunikaciske

blido.

W Chróscicach je wospjet swójbny sport poskić a w Pančicach-Kukowje přewodźuje džěci, jich staršich a młodostnych na hrajkanišću. Nimo toho podpěruje projekty RCW a šulskich socialnych džětačerjow kaž tež kooperatiwne džěto při Budyskej akciji demokratiskich akterow “Happy Monday – Wjesoła pónđzela”.

Nawodnica Rěčneho centruma WITAJ zastupuje Domowinu jako hłosakmana člonka w młodžinskim wuběrku wokrjesa Budyšin wot septembra 2024.

3.6. Forum 2plus

Kóždolětny **fachowy dzeń 2plus** je so tež w lěće 2025 w konstruktivnej kooperaciji mjez SMK, LaSuB a RCW přihotował. Postarachmy so zhromadnje z LaSuB wo aktualizowanje internetoweje strony forum2plus.de, wo organizaciju informaciskeho materiala na městnje, wo přijěće a zastaranje.

8. fachowy dzeń 2plus je so dnja 25.10.2025 w Chróscicach z něhdže 140 wobdžělnikami přewjedł a jara dobry wothłós žnjał. We wodženskej skupinje 2plus je so fachowy dzeń na posedženju dnja 25.11.2025 wuhódnoćil. Přednošk w forumje 2025 njebě, za to pak poskići so 12 džěłarničkow w dwěmaj kołomaj. Ze stron RCW poskići so na praksu orientowana džěłarnička *Přihot wučby z pomocu Affinity wolóžic – Affinity|Designer | Canva | TaskCards*. Tu so pokaza, kak je z jednorymi (a za wučerja darmotnymi) gratami móžno, pdf-ki zeserbšćić. (přir.: <https://www.forum2plus.de/de/archiv/presentationen/präsentationen-2025>)

3.7. Praktiska pódpěra serbskeje wučby/spěchowanje wobdarjonych/rěčna asistenca

Wót januara do julija su pšišli tšo wukniki z 9. lětnika (1 góžina/tyžeń) na spēchowanski wucbu za wobdarjonych resp. maminorěcných. Wót septembra do decembra jo pšišlo šesć wuknikow z 7. a 10 lětnika. Rěcny pedagog jo jich wuwucował w rumnosćach Dolnoserbskego internata.

4. Statistiske přehłady

lěto	předšulske džěci w Dł	předšulske džěci w Hł	šulerstwo w Dł	šulerstwo w Hł
2025/2026	264	1036	2136	3004
2024/2025	279	1149	2096	2889
2023/2024	282	1099	1929	2916
2022/2023	261	1099	1980	2900
2021/2022	276	1270	1851	2897
2020/2021	244	1285	1823	3028
2019/2020	230	1089	1726	2967
2018/2019	266	1139	1805	2740
2017/2018	277	1168	1738 (1819 SŠT Sš 1/20)	2658
2016/2017	285	1244	1627 (1625 SŠT Sš 1/20)	2628

2015/2016	283	-	1468	2674
2014/2015	271	1087	1522	2476
2013/2014	257	1168	-	2524
2012/2013	231	1055	-	-
2011/2012	231	1024	1638	2432

tab. 1: serbsce so kubfacy džěči a šulerstwo w Delnej a Hornjej Łužicy, źórła: RCW, SMK, LaSuB, MBS a Statny šulski zarjad Choćebuz

rěčna skupina 1	885
rěčna skupina 2	691
rěčna skupina 3	748
serbščina 2plus (w cyłku)	2324
serbščina jako cuza rěč	680
serbščinarjo w cyłku w Sakskej	3004

tab. 2: ličby šulerjow w Sakskej, kiž so w šulskim léće 2025/2026 na serbskej wučbje wobdźělachu, źórło: SMK, K. Wittig, 03.12.2025

lěto	wučbnicy a džěłowe zešiwki (wudate w LND)		dalše wučbne materialije	
	delnjoserbske	hornjoserbske	delnjoserbske	hornjoserbske
2025	6	30	4	8
2024	4	27	-	7
2023	8	27	4	7
2022	10	29	3	4
2021	8	29	2	9
2020	11	21	3	8
2019	9	23	1	3
2018	11	25	-	4
2017	11	21	-	4
2016	7	21	4	7
2015	8	26	4	7
2014	6	28	3	10
2013	11	25	1	7

tab. 3: mnóstwo didaktiskich a wučbnych materialijow za HŁ a DŁ na lěto

	titul
1.	Rjadowniska kniha/Klassentagebuch , hs.
2.	Šulerski džěnik , Hausaufgabenheft, hs.
3.	Serbska wjes něhdy/Das sorbische Dorf früher , brošura, hs./ně
4.	Swět wokoło nas , wobrazowy słownik za BOOKii, hs
5.	Zaječk Hopl a jeho přěceljo , brošura, hs.
6.	Naš časnik , 1. džěl, plakat, hs.
7.	Ptački našeje domizny , džěłarnička za BOOKii, hs.
8.	Wězo serbsce A1 , džěłowa kniha za dorosćenych, hs.
9.	Žišetstwo něga , brošura, ds.
10.	Po strašnych pučach/Schowana hwězda , Płomjoedicija, hs.
11.	Pismikowy memo , hra, hs.
12.	Wuknjemy serbsce 1 , online-werzija, hs.
13.	Narska liška 1-3 , žěłowe topjena, ds.
14.	Wuknu sam/a 2 , džěłowy zešiwk, hs.
15.	MLóč 2 , džěłowy zešiwk, hs.

16.	Lutk 2, 2. žěl, žěłowe knigły, ds.
17.	Wuknjemy serbsce, 1. džěl, zešiwk k słowničkej, hs.
18.	Čitanska křinja – Što tam šćowka, mjawči, piwči?, džěłowy zešiwk, hs.
19.	Lutk 2 – aplikacije za ceptarja, ds.
20.	Čitanska křinja – Mjezsobne počahi, džěłowy zešiwk, hs.
21.	Džěłarnička bajki, za BOOKii, jenož wobsahowe džěto, hs.
22.	Łuskač 4, džěłowy zešiwk, hs.
23.	Žiwjenje wobohaćić 1, wučbnica za nabožinu
24.	Zwučujemy a pisamy 6, džěłowy zešiwk, hs.
25.	Biosfera 6, wučbnica za gymnazij, hs.
26.	Naša maćerščina 7, wučbnica, hs.
27.	Zwučujemy a pisamy 7, džěłowy zešiwk, hs.
28.	Terra 9, wučbnica za WŠ, hs
29.	Wobrazy serbščiny 11/12 – rěč a identita, wučbnica, hs.
30.	Zwucujom serbski 1, žěłowe knigły, ds.
31.	Serbščina 2, džěłowy zešiwk, hs.
32.	Wokrjes Budyšin, fyziska karta, hs
33.	Čitanski džěnik “Kak su wroblík Frido a jeho přećeljo jutry zaječki překwapili”, hs.
34.	Čitanski džěnik “Kak su wroblík Frido a jeho přećeljo sroki pjekli”, hs.
35.	Demokratija, Zhromadnje za wšitkich, brošura, hs.
36.	Mapa za wuswědćenje, hs.
37.	Poskitk digitalnych materialijow, hs.
38.	Lutujemy milinu, brošura, hs.

tab. 4: nadžěłane wučbne materialije z lěta 2024

1.	Rěču serbsce 1, džěłowa kniha, hs.	0/116/25-5B
2.	Pismikowy mandala, hs.	0/142/25-4A
3.	Terminologija za biologiju, hs.	0/207/25-1A
4.	Serbska wjas něga, ds.	0/209/25-1W
5.	Čitanske hry za ZŠ, hs.	0/210/25-1A
6.	Wuknjom serbski 1, wučbnica, ds.	1/92/25-3B
7.	Wot A do Ž, słownik, hs.	1/93/25-5A
8.	Wuknjemy serbsce 1, džěł. kniha, hs.	1/135/25-5B
9.	Mlóč 1, džěl. kniha, hs.	1/143/25-3A
10.	Čitanske zwučowanja 1, džěł. zešiwk, hs.	1/144/25-4B
11.	Zwučujemy a pisamy 1, džěł. zešiwk, hs.	1/161/25-2A
12.	Lutk – Słownik za lětniki 1-4, ds.	1/164/25-2W
13.	Naša fibla – pismikowy zešiwk, hs.	1/169/25-2A
14.	Wuknu sam/a 2, džěłowy zešiwk, hs.	1/174/25-2A
15.	Wuknjemy serbsce 2, džěł. kniha, hs.	2/95/25-4B
16.	Łuskač 2, džěłowy zešiwk, hs.	2/120/25-3A
17.	Čitanska křinja – Naši kuzłarjo, hs.	2/130/25-1A
18.	Bajki, džěłarnička za bookiipisak, hs.	2/131/25-1A
19.	Lutk – Zwěřejcy alfabet, ds.	2/133/25-1W

20.	Mlůč 3 , džěł. zešiwk, hs.	3/126/25-3A
21.	Naša maćerščina 3 , wučbnica, hs.	3/138/25-1A
22.	ZAP 3 , džěłowy zešiwk	3/139/25-1A
23.	Wulět do swěta wědy 1 , mapa za LOGICO za wěcnu wědu, hs.	3/140/25-1A
24.	Wulět do swěta wědy 2 , mapa za LOGICO za wěcnu wědu, hs.	3/141/25-1A
25.	Wulět do swěta wědy 3 , mapa za LOGICO za wěcnu wědu, hs.	3/142/25-1A
26.	Zwućujemy a pisamy 4 , džěł. zešiwk, hs.	4/77/25-4A
27.	Zwucujom serbski 4 , źěłowy zešyw, ds.	4/80/25-3B
28.	Čitanka 6 , wučbnica, hs.	6/78/25-2A
29.	Z Kitom wuknjemy 2 , džěł. kniha, hs.	6/88/25-4B
30.	Z Kitom dale 3 , džěł. kniha, hs.	7/86/25-3B
31.	Biosfera 7 , wučbnica, hs.	7/96/25-1A
32.	Žiwjenje wobohaćić 2 , wučbnica, hs.	7/97/25-1A
33.	Terra 10 , wučbnica, hs.	10/50/25-1A
34.	LUTK 1, pisański zešyw, ds	1/152/25-3W
35.	Serbščina 2 , džěł. zešiwk, hs.	2/108/25-3B
36.	Wuknjemy serbsce, 2. džěl, hs.	4/105/25-2B
37.	Poskitk digitalnych materialijow za ZŠ , hs.	L-0/363/25
38.	Poskitk materialijow , katalog, hs	L-0/13/25
39.	Pórucenja wuceńskich materialijow , katalog, ds.	L-0/219/25
40.	Naša fibla, kontrolne łopjena , hs.	L-0/366/25
41..	Graj sobu! , žiwadłowe graśa, ds.	L-0/372/25
42.	Feliks a Florian 2 , comic, ds	L-0/375/25
43.	Mała wjera , džěłowe łopjena, hs.	L-0/376/25
44.	Nazwukowa tabulka, plakat (šulske wuchadne pismo), hs	L-0/377/25
45.	Serbski alfabet , wjertawa, hs.	L-0/381/25
46.	Šulerski dženik , hs.	L-0/206/25
47.	Čitanske znamješka , hs.	L-0/140/25
48.	App "Serbsce lochko" , hs, ds	L-0 231/25

tab. 5: nadžěłane wučbne materialije z lěta 2025

WITAJ- a LaSuB-kursy		
lěto	kursy	ličba wobdžělnikow
2025	Is 19 zs 21	Is 120 zs 150
2024	23	135
2023	26	148
2022	16	130
2021	2 (nachwat.)	30
2020	2	32
2019	3	46
2018	3	37
2017	3	36

2016	1	19
2015	5	53
2014	6	56
2013	7	69
2012	5	43
2011	5	45
2010	8	71

tab. 6: WITAJ-kursy za dorosćenych

wobdźělnicy na pruwowanjach za Rěčny certifikat hornjoserbšćiny		
datum	niwowowy schodženk	ličba wobdźělnikow
09.12.2025	B1	5
08.12.2025	B2	5
27.08.2025	A1	10
21.06.2025	A1	2
	B1	2
08.03.2025	A2	4
26.07.2024	A1	5
	A2	5
	B1	5
	B2	1
	C1	3
15.06.2024	A1	6
	B1	1
	B2	1
02.03.2024	A2	5
	B2	1
20.07.2023	B2	1
	C1	1
12.07.2023	A1	13
01.07.2023	A1	6
	B1	1
04.03.2023	A2	3
17.09.2022	A1	6
	B1	1
05.08.2022	A1	5
	A2	4
	B1	2
	B2	2
21.04.2022	B2	1
22.03.2022	C1	2
18.09.2021	A2	3
	B2	2
03.07.2021	B1	2
	B2	2
26.02.2021	C1	1
19.09.2020	A1	2
	A2	2

02.03.2019	A1	4
	B1	1
15.09.2018	A1	1
27.07.2018	A1	5
	A2	4
	B1	5
25.10.2017	A2	4
16.09.2017	A2	2
01.10.2016	A2	2
23.09.2016	A1	4
suma:		155

tab. 7: wobźělnicy na pruwowanjach za Rěčny certifikat hornjoserbšćiny

wobźělniki na pśespytowanjach za Rěčny certifikat dolnoserbšćiny		
datum	niwowowy schójžeńk	licba wobźělnikow
26.11.2025	A1	5
	A2	5
22.11.2025	B1	1
	B2	3
08.11.2025	A1	4
	A2	1
25.06.2025	B1	7
	B2	1
10.06.2025	C1	5
05.04.2025	C1	3
29.03.2025	A2	4
	B1	5
16.11.2024	A2	1
	A1	2
29.10.2024	A1	4
	A2	3
12.10.2024	B1	6
	B2	1
15.06.2024	B1	6
	B2	4
23.03.2024	C1	5
22.03.2024	A1	1
	A2	3
23.09.2023	B2	1
	B1	3
16.09.2023	A2	4
	A1	4
17.03.2023	A2	6
	A1	1
24.09.2022	B2	1
24.09.2022	B1	3

17.09.2022	A2	2
17.09.2022	A1	3
18.03.2022	A2	4
18.03.2022	A1	1
25.9.2021	B1	2
	B2	2
18.9.2021	A1	3
	A2	3
17.10.2020	B1	2
10.10.2020	A1	1
	A2	2
14.09.2019	B1	2
07.09.2019	A1	2
	A2	1
22.09.2018	B1	3
15.09.2018	A1	1
16.09.2017	A2	1
01.10.2016	A2	4
suma:		142

tab. 8: wobźelniki na pśespytowanjach za Rěcny certifikat dolnoserbšćiny

Intensiwne tśidnjowske rěcne dalejkublanje za žišownice a hortnerki z pśedznašami (sep./okt.) z Witaj-projekta ako teke za dalšnych wótkublarjow, kenž pśrědnjaju serbsku rěc w swójej žišowni

lěto	wobźelnice
2025	28 (19 ze žišownje, 8 z horta, 1 rěcna motiwatorka)
2024	22 (14 ze žišownje, 7 z horta, 1 rěcna motiwatorka)
2023	32 (22 ze žišownje, 9 z horta, 1 rěcna motiwatorka)
2022	32 (23 ze žišownje, 8 z horta, 1 wuknica wót OSZ)
2021	34 (25 ze žišownje, 7 z horta, 2 raza 1 sobužělašeřka z Dompro)
2020	29 (18 ze žišownje, 10 z horta, zdžěla 1 z Dolnoserbškego internata)
2019	29 (20 ze žišownje, 9 z horta)
2018	29 (20 ze žišownje, 8 z horta, zdžěla 1 z Dolnoserbškego internata)
2017	35 (23 ze žišownje, 12 z horta)
2016	31 (21 ze žišownje, 10 z horta)

tab. 9: intensiwne tśidnjowske rěcne dalejkublanje za žišownice a hortnerki z pśedznašami

projekty RCW Chóšebuz					
mjeno projekta	cilowa kupka póstarstwje	pśerězna licba wobźelnikow	pśewježo se	licba wobźelnikow 2024	licba wobźelnikow 2025
Serbski familijowy žeń	4- do 12-lětnje (plus dorosćone)	80	lětnje september/oktober	80	14
projektowe dny w muzeju	3. lětnik zakładneje šule (8- do 9-lětni)	150	lětnje december	164	180

projekty RCW Chóšebuz					
mjeno projekta	cilowa kupka póstarstwje	pšerěžna licba wobžělnikow	pšewježo se	licba wobžělnikow 2024	licba wobžělnikow 2025
Šula w zelenem	5. lětnik zakładneje šule (10- do 11- lětni)	80	lětnje september	104	106
Comicowe wuběžowanje a žetařnicka za wuknikow + wudaše comicowego zešywka z wuknikojskimi pšinoskami	6- do 18-lětni	45	lětnje 1. połlěto kužde 3. lěto	60	17
Wumětske wuběžowanje za žiši w žišownjach	0- do 7-lětni	50	lětnje 1. połlěto	45	80
Cytańske wuběžowanje za hortowe žiši	2. - 5. lětnik	10	lětnje maj	11 + góscí (ca. 30)	6 + góscí (ca. 25)
WITAJ-camp	žiši a młodostni (8- do 16- lětni)	25	lětnje julij / awgust	24	30
Žeń serbskich pedagogow a pedagogow	dorosćone	37	lětnje junij	40	20
Cesćenje angažěrowanych młodostnych na polu dolnjoserbskeje rěcy	14- do 26- lětni	6	wótměwa se kužde 2. lěto	0	4
Zmakanje serbskich familijow	3- do 11-lětni žiši a jich staršejše	15 do 20 žiši a staršejše	3 zarědowanja/lěto	3 zarědowanja a 20 wobžělnikow	3 zarědowanja a 20 wobžělnikow
Detektiwna góntwa	6. lětnik (11- do 12- lětni)	47	4-6 razow wob lěto z maks. 30 wuknikami	34	60
Serbske grajne dopołdnjo/ wótpołdnjo	7- do 12-lětni žiši	43	běžnje (pšez cele lěto)	12	106

projekty RCW Budyšin					
mjeno projekta	cilowa skupina po starobje	přerězna ličba wob- dźělnikow	přewjedže so	ličba wob- dźělnikow 2024	ličba wob- dźělnikow 2025
swójbna schadźowanka	serbske a dwurěčne swójbny ze swojimi dźěćimi	350	lětnje na 1. póstnej njedźeli	300	250
projektowy dzeń šulerjow z DŁ	8. lětnik ds-gymn. CB	20-30	lětnje	24	20
ferialny kurs za dźěći zwonka Łužicy	serbske dźěći zwonka Łužicy	wob- mjezowane 15 do 18	dwulětnje w jutrownych prózdnicach	22	-
čitanske wubědźowanje kónčne wurisanje	šulerjow 3. lětnika	wšitcy wobmjezow.	lětnje kónčne wuris.	200 17	210 20
dźiwadłowe dny	šule a horty, kotrež dźěłaja po koncepcje 2plus	wob- mjezowane	dwulětnje	-	40
čitanski dyrdomdej	šulerjo 3./4. lětnika 2plus-šulow	wob- mjezowane maks. 18	lětnje spočatk junija	14	12
comicowa dźěłarnička ze Š. Hanušom	serbscy šulerjo 3. do 5. lětnika	wob- mjezowane	lětnje kónc septembra	25	18
předčitanski dzeń	serbske a Witaj-dźěći w pěstowarnjach a šulach 4 do 14 lět	100-150	3. pjatk w nowembrje	150	150
šulerjo 10. lětnika SGB zeznaja serbske institucije	šule, kotrež dźěłaja po koncepcje 2plus	60	lětnje po potrebjce	-	60
filmowa rozmołwa	serbscy młodostni	wob- mjezowane	4-6 razow wob- lěto z maks. 12 młodostnymi	60	60
dźěćacy program na folklornym festiwalu	(zwonka)šulske kulturne skupiny Hornjeje, srjedźneje a Delnjeje Łužicy	200	dwulětnje kónc šulskeho lěta	-	200
„Warimy z Tomašom“ projekt Płomjenja	dobyčerjo wubědźowanja Płomjenja	6 do 10	lětnje	8 (při warjenju) 24 (při wječeri) ~ 100 (dopisowarjo, kotřiž so požadaja)	8 (při warjenju) 24 (při wječeri) ~ 100 (dopisowarjo, kotřiž so požadaja)
Fachowy dzeń 2plus	wučerstwo serbskich šulow, hortner-	100	lětnje	176	140

projekty RCW Budyšin					
mjeno projekta	cilowa skupina po starobje	přerězna ličba wobdžělnikow	přewjedže so	ličba wobdžělnikow 2024	ličba wobdžělnikow 2025
	ki a hortnerjo				
rěčny poskitk w pěstowarnjomaj	pěstowarske džeći 3 - 7 lět	12	dwutydžensce	25	28
swjedzeń serbskeje rěče	3. a 4. lětnik cuzorěčneje wučby serbsčiny	100	lětnje	0	157

tab. 10: regularne projekty RCW

datum	zarjadowanje	wobdželenje
07.01.	dalekubtanje: fachowa wuměna kubtarkow „Wojerowskeho kružka“ w Rakečan pěstowarni CSB – tema: „Wuhotowanje serbskich džećacych ptačokwasnych programow“	11 kubtarkow ze 6 kubtanišćow
16.01.	přednošk studentam sorabistiskeho programa na Techniskej uniwersiće Drježdžany – tema: „Serbskorěčne kubtanje w džećacych dnjowych přebywanišćach a šulach“	ca. 7 studentow
06.03.	dalekubtanje: fachowa wuměna kubtarkow „žłobikoweho kružka“ w Kulowskim katolskim džećacym domje „Swj. Marije“ – tema: „Nabožne kubtanje w serbskej rěči w žłobiku“;	12 kubtarjow z 5 kubtanišćow
11.03.	dalekubtanje: fachowa wuměna kubtarkow „hortoweho kružka“ w horće Serbskeje zakładneje šule Budyšin – tema: „Serbske rěčnokubtanske poskitki, projekty a materialije za hort“	10 kubtarjow z 5 kubtanišćow
13.03.	dalekubtanje: fachowa wuměna kubtarkow „Kulowskeho kružka“ w Kulowskej pěstowarni CSB – tema: „Nabožne kubtanje pěstowarskich džeći w serbskej rěči“	5 kubtarkow z 3 kubtanišćow
01.04.	přednošk delegaciji Sinti w Němskej, Budyšin – tema: „Serbskorěčne kubtanje a rěč spěchowace naprawy pola Serbow“	ca. 8 wobdžělnikow
15.05.	přednoški šulerjam socialneje pedagogiki na Serbskej fachowej šuli za socialnu pedagogiku Budyšin – tema: „Serbskorěčne kubtanje w pěstowarnjach a šulach a džećawosć RCW“	ca. 60 wukubtancow
19.05.	přednošk na staršiskim wječoru w Rownjanskej pěstowarni: „Metodika serbskorěčneho kubtanja w pěstowarnjach“	ca. 40 staršich
20.05.	Móžnosće wokoło Taskcards a nałożowanje w šulskim wobtuku. Dalekubtanje za wučerjow Worklečanskej zakładnej šule.	19 wučerkow/-jow
05.08.	Móžnosće wokoło Taskcards a nałożowanje w šulskim wobtuku. Dalekubtanje za wučerjow Ralbičanskej zakładnej šule.	16 wučerkow/-jow
15.08.	přednošk na posedženju zapósťancow CDU w džećowej skupinje „kubtanje“ w Pančicach-Kukowje – tema: „Koncepty serbskorěčneho kubtanja w džećacych dnjowych přebywanišćach a šulach“	ca. 20 wosobow
18.08.	dalekubtanje z Křesćanom Schröterom (w kooperaciji ze ZARI) w Budyšinje – tema: „Mimika a gestika při imersiwnym posrědkowanju serbsčiny džećom w žłobiku a pěstowarni“	6 wobdžělničow
26.09.	přednošk na konferency „Elementarne kubtanje jako kluč za přiswojenje rěče“ towarstwa Mohorjeva/Hermagoras, Celovec/Klagenfurt (Awstriska) – tema: „Europske přistupy rěčneho spěchowanja w zažnym džećatstwie – pohlad k Serbam“ (+ přinošk za konferenčny zběrnik)	ca. 50 wosobow

datum	zarjadowanje	wobdželenje
03.10.	přednošk a džěłarnička we wobtuku pólsko-němskeho swójbneho seminara we Wostrowcu (KoKoPol) – tema: „Přiswojenje řeče a řečne strategije dwurěčnych swójbow“	10 wosobow
25.10.	Přihot wučby z pomocu Affinity wolóžic. W ramiku džěłarnički so wobdžěłanje pdf-kow z pomocu programa Affinity (za wučerjow darmotne) předstaji. W interneće a wosebje na onlinowej-platfurmje TaskCards nańdu wučerjo a wučerki džěłowe łopjena za nimale wšitke předmjety. Hustohdy pak su džěłowe łopjena jako pdf-ka składowane a njeředleža w serbsčiny. Z Affinity je přetožowanje a wobdžěłanje tajkich džěłowych łopjenow móžne.	18 wučerkow/-jow
03.11.	Dalekubłanje za kubłarki a kubłarjow w Brězowce w ramiku pedagogiskeho dnja “Naš serbski dzeń” tema: serbske džěłace spěwy	ca. 40 z pjeć kubłanišćow
10.11.	dalekubłanje z Křesćanom Schröterom (w kooperaciji ze ZARI) we Wojerecach – tema: „Mimika a gestika při imersiwnym posředkowanju serbsčiny džěłom w žłobiku a pěstowarni“	8 kubłarkow ze 6 pěstowarnjow

tab. 11: zarjadowanja za kubłarki a kubłarjow, fachowcow za řečne kubłanje a staršich, Hornja Łužica

lěto	Internat Serbskeho gymnazija Budyšin (57 městnow)	Dolnoserbški internat w Choćebuzu (43 městnow)
2025	51	25
2024	53	27
2023	49	25
2022	50	15
2021	52	20
2020	50	23
2019	54	21
2018	54	23
2017	54	27
2016	51	28
2015	47	23

tab. 12: wobsadźenje internatnych městnow w Choćebuzu a w Budyšinje

Chóšebuz	2023	2024	2025
Ptaškowa swajžba	x	X	x
góspodowanje zapustowego pšešega Dolnoserbškego gymnaziuma	x	x	x
mólowanje jatšownych jajow	x	x	x
fašing	x	x	x
internatne swěženje	x	x	X
kjarmuša	x		X
žěń póznaša - stare a nowe wukniki se wópóznaju	x	X	x
Janšojski bog/gódownicka/Mikławš	x	x	x
wobrazowy projekt	x	x	
wšakorake wjacory (stowe zežywnjenje, blidotenis, baslenje za wšakorake góžby, rozžognowanje kolegow a wuknikow, wognišćo)	x	x	x
grajkowy wjacor	x	x	X
internat se předstajijo nowym wuknikam	x	x	x
pomoc pší domacnych nadawkach	x	X	x
starjejšyrske zgromažiny	x	X	x

projekt kjarchoba		x	x
Wšake žěłowe kružki: kikkoksowanje, blidowy tenis, muzika / wuknikojski band		x	x

Budyšin	2023	2024	2025
póstnička; mejemjetanje - wiće wěnc, reje, program; kermuška	x	x	x
debjenje jutrownych jejkow	x	x	x
„Bjesada w kuchni" wotmě so mjesačnje: hry, pjec, warić, tematiske rozmołwy, wopyt, powołanske poradźowanje	x	x	x
wopyt resp. sobuskutkowanje w Serbskim młodźinskim dźiwadle a při čitanjach w Smolerjec kniharni	x	x	x
sport w čěłozwučowni - tydžensce	x	x	x
projekt "Zetkanje z Ruskej - kultura, nałožki, jědź"	x		
filmowy projekt (klubkino) k etiskim temam	x	x	x
hóštné přednoški z rozmołwu		x	x
internatny swjedžeń; internatny wulět	x	x	x
kreatiwny workshop ze Serbskim muzejom resp. ze SKI	x	x	
meditacija: wotpočnjenje; stres přewinyć; yoga	x	x	x
podpěra při domjacych nadawkach	x	x	x
staršiske zhromadźizny	x	x	x
hladanje rabatow wokoło internata	x	x	x
2x wob měsac serbska rejoyanska skupina	x	x	x
wušiwanje rubiška za serbsku drastu	x	x	x
“Stabilna młodžina”, cyłolětny projekt z Pawkom, Domowinu e.V., kulturnym běrowom Sakskeje (prawicarski ekstremizm)			x

tab. 13: projekty w internatomaj

lěto	Hornja Łužica – wozjewjenja pod:				Delnja Łužica – wozjewjenja pod:	
	www.witaj-sprachzentrum.de		facebook	insta-gram	www.witaj-sprachzentrum.de	facebook
	aktualnosće	zarjadowanja	dwójce		aktualnosće	
2025	47	6	54	53	45	24
2024	47	6	47	38	36	17
2023	56	9	73	30	42	24
2022	55	9	74		19	55
2021	47	13	78		15	47
2020	54	7	72		24	54
2019	29	12	54		11	29
2018	24	10	98		50	24
2017	33	10	111		78	33

tab. 14: přehlad wozjewjenych aktualnosćow pod www.witaj-sprachzentrum.de, pola Facebook a Instagram

projekt	spěchowar	spěchowana suma		
		2023	2024	2025
přežowanski program hornjoserbšćina-němčina němčina- hornjoserbšćina	Zažožba za serbski lud	211.656,65 €	224.241,60 €	263.907,43€
přežowanski program delnjoserbšćina-němčina němčina- delnjoserbšćina	Zažožba za serbski lud			
socialne džěto – šulske socialne džěto, młodžinske džěto, swójbne kubłanje	Krajnoradnaj zarjadaj Budyšin a Zhorjelic	340.709,27 €	381.081,48 €	356.361,75 €
Efektiwne pósřednjenje serbskeje rěcy w Kita-wobłuku	MBJS	7.814,72 €	6.742,23 €	7.512,68 €

tab. 15: srědky třěčich

zaměrowe dojednanje 2025	krótka rozprawa	wopodstatnjenje wotchilenja / planowane naprawy
1. čěžišćo: analogne a digitalne rěčne rumy		
<p><u>zaměr 1</u> Přežowanski program sotra pokazuje po aktualizowanju lěpšu kwalitu přežowanja a wužiwa so w přerězku za 100 přežokow wob dzeń.</p>	<p><i>Cil je so docpět přez zadžětanje nowych słowow/ sadowych porikow a wabjenske naprawy za program sotra.</i></p> <p>Přežowanski program hornjoserbšćina-němčina bazuje kónc lěta 2025 na dwurěčnym korpusu z něhdže 540 000 paralelnymi sadami. Nimo toho bu monolingualny hornjoserbski korpus wo 110 000 sadow na něhdže 900 000 sadow rozšěrjeny. Stopnjowanje nowych hornjoserbskich słowow resp. fleksiskich formow wučinja něhdže 19 000 słowow a na němskim boku wo něhdže 22 000 słowow resp. słownych formow (wosebje zestajenkow).</p> <p>Online-přežowar delnjoserbsce ↔ němsce wobsahuje tuchwilu 270 000 lektorizowanych sadowych porikow.</p> <p>Online-přežowar delnjoserbsce ↔ hornjoserbsce wobsahuje tuchwilu 200 000 sadowych porikow, kotraž njejsu so wšitke wot Rěčneho centruma WITAJ lektorizowali, dokelž pochadžeja zdžěla z hinašich žórtow.</p>	

	<p>Monolingualny korpus je so rozšěriř na 140 000 lektorizowanych delnjoserbskich sadow.</p> <p>W cyłym korpusu so stajnje kwalita pruwuje, tak zo je zawěšćene, zo přidatne sadowe poriki k stopnjowanju kwality přinošuja.</p> <p>Wužiwanske statistiki wupraja, zo wužiwa so sotra w přerězku za něhdže 1 000 přetožkow wob džeń.</p> <p>Z tym je so wo wjele wyše stopnjowanje wužiwanja programa docpěto, hač běše planowane.</p> <p>Spokojnosť je wysoka, jara zředka su negatiwne feedbacki ze stron wužiwarjow dóšli.</p>	
<p><u>zaměr 2</u> Socialny team Rěčneho centruma WITAJ profiluje a profesionalizuje so dale a dawa wšitkim čtonam teama zhromadny džěfowy ramik.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teamowe wuradźowanja so měsačnje přewjeduja. • Dalekubłanja su indiwiduelnje wusměrjene a koleginy wuzwola sej 2 - 3 wob lěto kaž na přikład: <ul style="list-style-type: none"> • STP-statistika so wujasni • “Starke Lehrer, starke Schüler” Mitmachparcour • forum 2plus • přěnja pomoc • škit džěšća <p>a interne dalekubłanja k temam:</p> <ul style="list-style-type: none"> • antisemitizm haćić • digitalne medije • (seksualna) namóc přez staršich • zakładna wěda wo inteligency <p><i>Indikatory za docpěće cila su:</i> <u>konsens w teamje</u> W teamje knježi spomózna atmosfera a fachowa wuměna, tež hladajo na wosebite jednotliwe pady (kolegialne poradźowanje). Fachowe informacije a informacije wo prózdnskich aktiwitach sej team mjez sobu zdžěli. Konflikty w teamje njejsu.</p> <p><u>wuslědki rozmołwow k wuwicu kwality w zamołwitosći młodžinskeho hamta Krajnoradneho zarjada</u> Wotpowědna rozmołwa je so w lěće 2025 jenož w Radworju ze spokojacym rezultatsom a nowymi zaměrami přewjedła. Zaměry su:</p>	<p>Koncept wš Slepo je přez wokrjes Zhorjelc schwaleny.</p> <p>Wokrjes Budyšin stejišćowe koncepty we wobłuku regularnych rozmołwow ke kwalitnemu managementej na šulach schwali. Proces traje hač do lěta 2026.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • nowy stejšćowy koncept spisać – je w naćisku dopisany a trjeba so jenož hišće stilistisce přehladać. • staršiske džěło rozšěrić – praktikuje so, tež přiběraceje potrebjje dla • socialne džěło je wobstajny dypk na dnjowym porjedže wučerskeje konferency – so dodžerži + tydženske wothłosowanje ze šulskim wjednistwom zš a wš <p>Rozmołwa w Budyšinje bu chorosće dla do lěta 2026 přestorčena.</p> <p>Rozmołwa we Worklecach běše w januaru 2026 z pozitiwnej bilancu – socialna džěłaćerka skónči swoje džěło k 28.02.2026, městno je wupisane.</p> <p>Rozmołwa w Ralbicach 2025 njeběše, dokelž je socialna džěłaćerka team k 31.05.2025 wopušćića, městno je wupisane.</p> <p>W Slepom tajke rozmołwy njejsu, dokelž wokrjes Zhorjelc hinaši management kwality praktikuje.</p> <p>Kooperował je team z projektowymi sobudžěłaćerkami RCW při slědowacych aktiwitach:</p> <p>02.03. – swójbna schadźowanka w Radworju</p> <p>03.04. – šulerjam socialne džěło w RCW předstajić</p> <p>15.05. – piknik po swjatoku na póstowym naměšće, na mjezynarodnym dnju swójbow</p> <p>22.05. – swjedzeń serbskeje rěče w domje tysac hatow</p> <p>24.09. – šulski jubilej Ralbicy – džěłarnička koleso</p> <p>27.09. – comicowa džěłarnička w Radworju</p> <p>W běhu lěta běše kolega za swójbne kubłanje zhromadnje z nawodnicu při Happy-Monday aktiwny.</p>	
--	---	--

3. ćežiřćo: kubłanske dźěto

<p><u>zaměr 1</u> Rěčny certifikat je nałożowany certifikat w serbskorěčnym rumje a wudawa so lětnje znajmjeńša 40 króć, 5 % tutych certifikatow podkładu niwowowy schodźenk C1.</p>	<p>Certifikatne pśespytowanja dolnoserbšćiny W lěće 2025 jo se dogromady 44 luži na certifikatnych pśespytowanjach w dolnoserbšćinje wobźěliło: 29.03.2025 4x A2, 5x B1 05.04.2025 3x C1 10.06.2025 5x C1 25.06.2025 7x B1, 1x B2 08.11.2025 4x A1, 1x A2 22.11.2025 1xB1, 3x B2 26.11.2025 5x A1, 5x A2</p> <p>Certifikaciske pruwowanja hornjoserbšćiny W lěće 2025 wobdźěli so cyłkownje 28 ludži na pruwowanjach za certifikat hornjoserbšćiny: 08.03.2025 4x A2 21.06.2025 2x A1, 2x B1 27.08.2025 10x A1 08.12.2025 5x B2 09.12.2025 5x B1</p>	<p>Město 40 je 72 kandidatow certifikat złožiło.</p> <p>8 certifikatow na niwowje C1 je wjac hač 11 % wšitkich certifikatow.</p> <p>Z tym je zaměr přetrjecheny.</p>
<p><u>zaměr 2</u> 30 % wobdźělnikow poda, zo w rěčnym kursu zdobyte znajomosće nałożuje a 40 % wšěch wobdźělnikow wobdźěli so na dalšim rěčnym kursu.</p>	<p>Dł</p> <p>Tśidnjowske rěčne kurse w Dolnej Łužicy za wótkubłarjow/-kow Tśidnjowski intensiwny kurs za wótkubłarki w styrych pśeběgach w dwěma niwowoma; za pókšacowane: 07.-09.10.25 a 21.-23.10.25; za wobźělnice ze zakładnymi znašami: 13.10.-15.10.25, 28.10.-30.10.25, cełkownje 28 wobźělnikow ze žišownjow a hortow; pśerěžny stopjeń spokojnosći wšykných styrych kursow: 98,2 %; 100 % co se 2026 zasej wobźěliš.</p> <p>Rěcnodidaktiske dalejkubłanja za wótkubłarki žišownjow a hortow k temje "KI" (14.06., 28.06.) a k temje "Wóda"(24.06) z 28 wobźělnicami a k temje "Styri elementy" (15.11., 25.11., 29.11.) z 30 wobźělnicami), niwow spokojnosći pśi temje "KI": 98,1 % a pśi drugich dalejkubłanjach: 100 %; 100 % co se 2026 zasej wobźěliš.</p>	<p>Chórosći dla jo se mjenjej wótkubłarkow wobźěliło ako pśizjawjony (6 mjenjej w juniju, 6 mjenjej w nowembrje).</p>

	<p>HĹ</p> <p>organizacija a přewjedženje rěčnych kursow za pedagogiski personal, přistajenych serbskich institucijow a wokrjesow Budyšin a Zhorjelc</p> <p>zhromadne džěto z LasuB a přizjewjenja za naslědne kursy:</p> <p>Procentualny podźěl kursistow, kiž su so za dalši semester přizjewili:</p> <table data-bbox="598 622 901 907"> <tr><td>zs 21/22</td><td>84,8 %</td></tr> <tr><td>ls 22</td><td>93 %</td></tr> <tr><td>zs 22/23</td><td>58 %</td></tr> <tr><td>ls 23</td><td>100 %</td></tr> <tr><td>zs 23/24</td><td>80 %</td></tr> <tr><td>ls 24</td><td>63 %</td></tr> <tr><td>zs 24/25</td><td>87 %</td></tr> <tr><td>ls 25</td><td>80 %</td></tr> </table> <p>27 % našich wobdźělnikow je wot wšeho spočatka pódlu.</p> <p>W lětnim semestrje bě 53 wot 120 a w zymskim semestrje 59 wot 150 kursistow ze serbskich institucijow, šulow, pěstowarnjow a hortow. Potajkim přerěznje 42 % po rěčnym kursu zdobyte znajomosće nałožuje.</p>	zs 21/22	84,8 %	ls 22	93 %	zs 22/23	58 %	ls 23	100 %	zs 23/24	80 %	ls 24	63 %	zs 24/25	87 %	ls 25	80 %	<p>Z tym je zaměr w cyłku přetrjecheny.</p>
zs 21/22	84,8 %																	
ls 22	93 %																	
zs 22/23	58 %																	
ls 23	100 %																	
zs 23/24	80 %																	
ls 24	63 %																	
zs 24/25	87 %																	
ls 25	80 %																	
<p><u>zaměr 3</u> W lěće 2025 so wudaće přez wjele lět zdźěłaneho Němsko-hornjoserbskeho šulerskeho słownika finalizuje.</p>	<p>dospołna formalizacija datoweje banki</p> <ul data-bbox="598 1361 1077 1612" style="list-style-type: none"> • sadźba cyłkowneho słownika (pismiki A-Z) – to wučini 1082 stronow – je so wot ACOLADA hač do kónca lěta 2025 nadźěłała • finalna wersija datoweje banki je za 2026 z LND planowana <p>wuhotowanje gramatiskich tabulkow</p> <ul data-bbox="598 1697 1077 1809" style="list-style-type: none"> • gramatiski džěl (98 stronow) před-leži a je so hač do kónca lěta 2025 přeni raz lektorizował a korigował <p>kónčna redakcija datow za čišć</p> <ul data-bbox="598 1899 1077 2011" style="list-style-type: none"> • proces dwójneho čitanja cyłkowneho słownika běži, hač do pismika P je korektura wróćo na ACOLADA 	<p>Dalša korektura gramatiskich tabulkow je trěbna, dla zjednorjenja wuwjedženjow a nóżkow.</p>																

	<ul style="list-style-type: none"> wuwjedženje korekturow přez firmu je zdžěla manuelnje, dokelž njespózna je mašinelný system wšitke wosebitosće a wuwzaća 	Korekturna faza žada sej wjacje časa hač planowane.
<p><u>zaměr 4</u></p> <p>W lěće 2025 su štyrjo sobudžětačarjo Rěčneho centruma WITAJ rěčny kurs wopytali, přez což móžeštaj dwaj z nich swój rěčny niwow wo schodženk polěpšić.</p>	<ul style="list-style-type: none"> dalekubłanski poskitk su tři kolegojo wužiwali, štwórta wosoba samostatnje wuknješe (zaměr B1) niwowowe schodženki rěčnych kursow su A1, A2 <p><i>Indikatory za docpěće cila su:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wužiwanje dalekubłanskeho poskitka - zdžěla docpěće dojednaneho rěčneho niwowa po GER – ně w třoch padach <ul style="list-style-type: none"> jedna wosoba njeje so chorosće dla na A1-pruwowanju wobdžěliła jedna wosoba je hakle A1- město A2-pruwowanje wobstała jedna wosoba njeje so na planowane B1-pruwowanje přizjewiła jedna wosoba je po planje A2-pruwowanje wuspěšnje zložila dalekubłanska potrjeba dale wobsteji 	<p>Certifikaciske pruwowanje rěčnych znajomosćow na schodženk A2 staj dwaj kolegaj zložitoj (internat CB, socialny džětačér w Slepom)</p> <p>Socialna džětačérka w Budyšinje běše na dnju pruwowanja za schodženk A1 chora.</p> <p>Přičiny njespjelnych dojednanjow su njedosaacy wuknjenski postup, njeprowidlowne wobdžělenje na rěčnym kursu a časy chorosće.</p> <p>Tomu wotpowědnje su so personalne rozmołwy wjedli.</p>

tab. 16: zaměrowe dojednanja ze załožbu

Budyšin, 05.02.2026 | redakciski kónc

dr. Beata Brězanowa • nawodnica